

Klima- og miljødepartementet

Innspill til Nasjonal handlingsplan for naturmangfold

NTNU Vitenskapsmuseet takker for anledningen til å komme med innspill til regjeringens arbeide med den nye naturavtalen. NTNU Vitenskapsmuseet er en av Norges ledende institusjoner innenfor deling og tilgjengeliggjøring av naturdata og naturhistoriske samlinger.

1. Hva mener dere er de viktigste temaene og virkemidlene Norge bør legge vekt på i vår nasjonale oppfølging av de nye globale målene i naturavtalen?

Norge må sørge for at den kunnskapsbaserte forvaltningen av naturen står like sterkt i fremtiden som den har gjort de siste 25 årene, St.meld. nr 42 (2000-2001). Utdanning, trening og bærekraftige økonomiske rammer for kunnskapsprodusenter er nøkkelfaktorer.

God kunnskap om arter, deres slektskap og økologi er grunnleggende for en bærekraftig forvaltning av naturen, og for å nå målene i naturavtalen. Skal vi klare å omsette denne kunnskapen til nødvendig handling må den være lett tilgjengelig gjennom deling av data og åpne vitenskapelige samlinger.

Rekruttering, trening og utdanning på alle nivåer i utdanningsløpet, også etter- og videreutdanning er sentralt. Dette gjelder ikke bare av våre egne studenter. Norge må også ta en rolle i den globale kunnskapsdugnaden gjennom for eksempel studentutveksling med det globale sør. Gjensidig utveksling vil bidra til en økt forståelse for bevaring av naturmangfold som et globalt ansvar og økte sjanser for oppnåelse av målene.

Norge må også satse på innovativ forskning i hvordan vi kan tilbakeføre natur og hvordan vi kan utnytte naturens egne reguleringsmekanismer.

2. Hva er det viktigste din organisasjon eller virksomhet kan bidra med for at verden skal nå de nye globale målene i naturavtalen?

NTNU Vitenskapsmuseet er en kunnskapsbank over naturmangfold med fokus på vitenskapelige naturhistoriske samlinger, disse har vært opparbeidet siden 1760. Våre naturhistoriske samlinger danner

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 TRONDHEIM	E-post: postmottak@ntnu.no http://www.ntnu.no	Erlings Skakkes gate 47 B	+47 73 59 22 80	Ingrid Ertshus Mathisen Tlf: +47

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

sammen med samlingene i de andre naturhistoriske museene et kunnskapsgrunnlag som er nødvendig for å forstå hvordan livet på jorda er sammensatt og å dokumentere endringer i naturmangfoldet over tid. Disse er vår felles kunnskapskilde til hva som finnes og hva som har forekommet av naturmangfold. NTNU Vitenskapsmuseet forvalter også mange viktige datasett fra lange tidsserier, med systematisk innsamling av data og fysisk materiale i mer enn 50 år. Flere av disse tidsseriene er av både Norges forskningsråd og Miljødirektoratet karakterisert som «svært verneverdige» og viktige kunnskapskilder (Norges forskningsråd 2003: Lange tidsserier for miljøovervåking og forskning, Rapport 2).

Den pågående klima- og naturkrisen nødvendiggjør et skrikende behov for kunnskap om biodiversitet og økologisk kunnskap. Naturhistoriske samlinger og langtidsserier er en av de få kildene til denne kunnskapen som dekker de relevante skalaer i tid og i rom, og som i tillegg har tilstrekkelig taksonomisk dekning og kvalitet.

De vitenskapelige samlingene har vært helt nødvendige for å bygge offentlig tilgjengelige og etterprøvbare referansebibliotek over artsspesifikke DNA-strekkoder for norske og polare områder. NTNU Vitenskapsmuseet har ledet arbeidet med å bygge disse referansebiblioteket gjennom forskningsinfrastrukturen NorBOL (Norwegian Barcode of Life). Referansebiblioteket tjener som en ressurs for forskning på og forvaltning av biologisk mangfold. Sammen med partnerinstitusjoner i Norge, kan NTNU Vitenskapsmuseet bidra til å videreutvikle molekylære verktøy for storskala analyse og overvåking av naturmangfoldet og bidra med kompetanseoverføring på dette området.

Vi har lang tradisjon for å arbeide med interaksjoner mellom natur og menneske og hvordan mennesket påvirker naturen, både i terrestre og marine habitat. Arbeid med verneområder har i mange tiår vært en viktig del av arbeidet hos oss. I nyere tid har marine verneområder fått et større forskningsfokus.

Som universitetsmuseum har vi også en særskilt rolle for allmennrettet kunnskapsformidling, og deltagelse i den kunnskapsbaserte offentlige debatten. Dette gir oss en oppgave i å skape engasjement og innsatsvilje. Vi møter også mange barn og unge og har en arena som gir oss muligheten til å møte publikum på en annen måte enn mange andre kunnskapsprodusenter. Dette er en rolle som gir muligheter, og ansvar, for å bidra til en mer kunnskapsbasert diskusjon i et ellers stadig mer polarisert debattklima.

3. Hva mener dere om Norges muligheter til å bidra til å oppnå de globale målene? Har vi bedre eller dårligere forutsetninger på noen områder?

Norge er i en god posisjon til å bidra til å nå de globale målene. Men, i motsetning til klimamålene må alle målene i naturavtalen løses nasjonalt. Norsk natur er unik og kan ikke erstattes ved kvotekjøp. Grunnlaget for den nasjonale måloppnåelsen er imidlertid godt. Vi har et relativt oversiktlig naturmangfold. I de fleste livsmiljø har vi en høyere andel av kjente arter enn i de fleste andre land. Norge har over mange år hatt en satsning gjennom blant annet Artsprosjektet i regi av den nasjonale Artsdatabanken, som har gjort oss i stand til å kartlegge ukjente arter. Også internasjonalt spiller Norge i dag en sentral rolle i det globale arbeidet, gjennom forskning, trening, utdanning og relativt store bidrag til verdens strekkodebibliotek (International Barcode of Life)

Samtidig ser vi at vi har store nasjonale utfordringer knyttet til blant annet grønn omstilling. I et land med store ambisjoner innen produksjon av fornybar energi vil overgang til nullutslippsamfunn raskt kunne føre til en stor eskalering i tap av natur. Skal vi som samfunn gjøre kunnskapsbaserte avveininger og prioriteringer mellom ulike hensyn må vi ha kunnskap om samlet påvirkning av ulike inngrep på ulike deler av norsk natur

og arts mangfold. Skal kunnskapen ha legitimitet må grunnlaget være offentlig tilgjengelig og etterprøvbart. En økt utnyttelse og videreutvikling av naturhistoriske samlinger og langtidsserier vil derfor være en vesentlig hjørnestein i dette arbeidet.

Med hilsen

Ingrid Ertshus Mathisen
Instituttleder
Institutt for naturhistorie
NTNU Vitenskapsmuseet